

DOI: 10.5281/zenodo.6772930

НАБУТТЯ ДИТИНОЮ ДОСВІДУ ІГРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЗАСІБ ГОТОВНОСТІ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

*Acquisition by Child of Experience of Playing Competence as Means of Readiness
to Studies at School*

Lyudmyla Tokaryeva

Researcher

G.S. Kostiuk Institute of Psychology, NAES of Ukraine

E-mail: Milatok2019@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8162-6544>

Abstract

The article reveals the identification of the level of formation of play competence of older preschool children in the implementation of a comprehensive assessment of the child's readiness for school life. The author argues that the formation of a child's preschooler play activities – this is the only way to ensure a good start in mastering educational activities.

Emphasis is placed on the criteria of game competence by which we evaluated the game invented by the child, namely: the quality of toy choice independence, initiative, ability to come up with a game, game idea and creativity in the development of game idea, game plot, role interaction, rules of play with toy, availability in the narrative of elements of verbal creative imagination. The calculations of the experimental study are presented as a percentage.

Key words: *Preschooler, game activity, criteria of game competence, readiness for school.*

Вступ

Початок шкільного навчання не можливо уявити поза проблемою ігрової діяльності. Повноцінний особистісний розвиток дошкільника напряму залежить від оволодіння ним ігровою діяльністю на високому рівні і це єдиний шлях, який оптимально забезпечить оволодіння в подальшому складною навчальною діяльністю. І саме сформованість ігрової компетентності, згодом стає тим фундаментом в навчально – виховному процесі, що і стає важливою умовою,

адекватної підготовки дитини до нового виду діяльності. Дійсно, саме в грі визріває готовність дитини до розгортання різних видів діяльності: спілкування праці, учіння. Розвивається такі складові як самостійність, цілеспрямованість, творчість, співпереживання, почуття радості тощо. На сьогодні, доведено, що показники ігрової діяльності, довільної поведінки та уяви знаходяться на низькому рівні, спостерігаються серйозні труднощі в спілкуванні з однолітками, що так важливі для навчання у школі.

Отже, з якими показниками сформованості ігрової компетентності дошкільники опиняються напередодні вступу до школи?

Результати

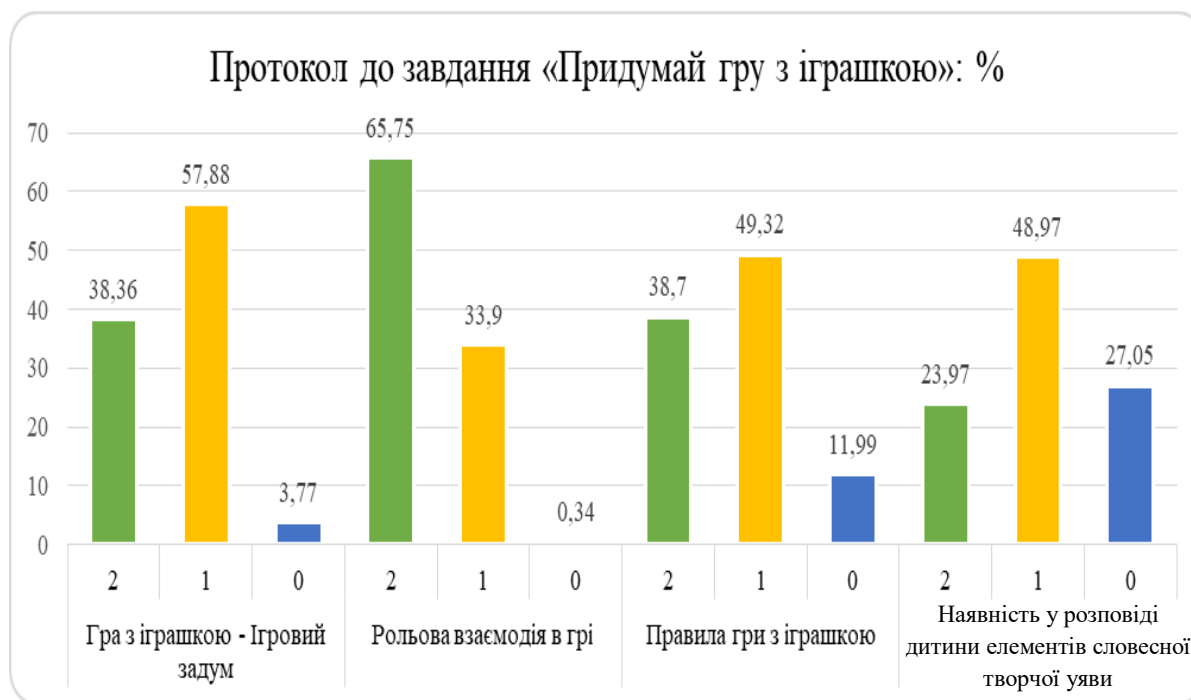
Метою нашого дослідження стало виявлення рівня сформованості ігрової компетентності дітей старшого дошкільного віку у здійсненні комплексної оцінки готовності дитини до шкільного життя. Ми запропонували діагностичне завдання «Придумай гру з іграшкою», з комплексу діагностичних завдань «Чарівні перетворення», розроблених лабораторією психології дошкільника Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Критеріями ігрової компетентності за якими ми будемо оцінювати придуману дитиною гру такі: якість вибору іграшки, уміння придумати гру, ігровий задум та творчий підхід у розгортанні сюжету, рольова взаємодія, правила гри з іграшкою, наявність у розповіді елементів словесної творчої уяви.

Дитині пропонувалось придумати гру, обравши одну з цікавих іграшок (конструктор, лялька, м'яч, машинка). Нагадали, що з іграшкою можна гратися самому або з друзями. В грі у кожного учасника можуть бути ролі. В грі бувають правила, яких необхідно дотримуватися. Гра з чогось починається та колись закінчується. Дитині надавався час на придумання гри.

Загалом, придумали гру з іграшкою – 290 дітей – 99,32%, Не змогли придумати, не виконали завдання 2 дитини – 0,68%.

Результати дослідження надані в інфографіці.

Якість вибору іграшки. 95.55% дітей обрали іграшку самостійно з охотою. Самостійно розказували про призначення іграшки надаючи іграшкам яскравих ознак. І тільки – 4.45% обрали іграшку за пропозицією дорослого. Небагатослівно, без охоти розповідали про неї. Дана позиція ще не вказує на самостійність дитини.

Ігровий задум. 38.36% дітей самостійно придумують назву, зміст і сюжет гри з іграшкою і детально змістовно розповідають про неї. В процесі могли змінювати, доповнювати сюжет, тобто самостійно і творчо розвивати його. Задіюють широкий круг ролей. 57.88% дітей придумали гру з іграшкою при допомозі і навідних питань дорослого. Небагатослівно, схематично з неохотою розповідають про гру з обраною іграшкою. Сюжет створюють на основі вже знайомих, звичайних побутових ігор, трохи їх видозмінюючи, вносячи в знайому гру нові елементи. Використовують мінімум ролей. 3.77% дітей іграшку обрати одразу не змогли. Навіть з допомогою дорослого не змогли придумати гру. З неохотою вибирали іграшку. Розповідь про іграшку була односкладною, небагатослівною. Одноманітною за змістом. Вагаються не змогли пояснити, як гратися з іграшкою, просто показує маніпуляції з нею або відмовляються від виконання завдання. Будуть грати самі.

Рольова взаємодія в грі. Вміння приймати ігрову роль. Звісна річ, саме рольова взаємодія дітей у грі сприяє засвоєнню ними норм і правил, що підвищує можливість саморегуляції поведінки. Рольова домовленість веде до

сформованості організаторських умінь, знань і можливостей один одного. 65.75% дітей в розповіді про гру виявили вміння залучати до гри інших учасників, передбачали можливість грати разом. Самостійно визначились з розподілом ігрових ролей. Ігрові дії різноманітні, спрямовані на певних партнерів по грі. Дотримує рольових способів поведінки, взаємодії з партнерами. Вміє домовлятися з іншими. Готовий на узгодження своїх дій з учасниками гри. 33.9% дітей в розповіді про гру з іграшкою передбачили тільки особисту роль, тільки при допомозі дорослого дитина вирішила запросити 1 друга. Рольової взаємодії не прослідковується. Дитина визначає ролі тільки при незначному нагадуванні з боку дорослого. Мало і рідко спілкується з дітьми, тільки з допомогою дорослого. 0.34% дітей оцінили іграшку як не цікаву для гри. В розповіді про гру з іграшкою передбачили лише особисту роль. Спілкується тільки з допомогою дорослого.

Правила гри з іграшкою. Вміння приймати ігрові правила. 38.7% дітей самостійно визначили правила гри з іграшкою. Дотримуються правил, узгоджують свої дії з учасниками гри завжди, незалежно від виконуваної ролі. Придумують свої особливі правила гри. Допускають обговорення правил гри і стеження за виконанням правил гри. 49.32% дітей визначили правила гри за допомогою навідних запитань дорослого. Окреслені правила гри не завжди виконуються дітьми. Уникнення правил гри може свідчити про те, що у сучасних дітей гра перестає бути «школою довільної поведінки», а ніяка інша діяльність для дитини дошкільника цю функцію виконати не може. Не завжди узгоджують свої дії з учасниками гри під час виконання ролі. Порухення ігрових дій помічають за іншими. 11.99% дітей не розуміють і не визнають значення правил гри з іграшкою. Загалом порушення ігрових дій не вважають важливими. Друзів не запрошують. Будуть грати самі. Взагалі не хочуть грати і придумувати гру. Діти мають ускладнення у виконанні завдання.

Наявність у розповіді дитини елементів словесної, творчої уяви. 23.97% дітей самостійно придумали нову гру. Присутній прояв фантазійності, творчості у створенні нових ролей. Вони не просто відтворюють життя, а вносять у розповідь багато елементів творчості, вільно комбінуючи враження життя зі змістом казок, додаючи свої вигадки, що свідчить про активність уяви дитини. Розповіді дітей зв'язні, логічні, послідовні, сюжет своєї гри творчо розвивають. Використовують в розповіді про гру нові слова і поняття. Утворюють ласкаві форми у мовленні. Використовують чемні слова. 48.97% дітей переказали знайому гру, але внесли до неї деякі зміни, нових персонажів,

або об'єднали декілька ігор в одну. Розповідь не дуже розширена, небагатослівна, але логічність прослідковується. Під час завдання потребували незначної допомоги з боку дорослого. 27.05% дітей повністю переказала знайому гру або відмовилася виконувати завдання. З деякою сумбурністю перескакували з сюжету на сюжет, односкладно переказали знайому гру. Або зовсім не хотіли придумувати гру з іграшкою і відмовляються від виконання завдання.

Висновки

Загалом, в загальній картині, аналіз придуманих дітьми ігор показав, що в основі дитячих ігор лежать доволі шаблонні, одноманітні сюжети. Старші дошкільники, ще не можуть, як треба розвинути сюжет, ще не здатні вживатися в прийняту роль і будувати свої стосунки з іншими, виходячи з рольової позиції. Діти не дуже добре вміють підкорятися правилам, гра не завжди носить творчий характер. І це наводить на думку, що в більшості дітей ще не розвинена уява, відсутня творча ініціатива та самостійність мислення. Виходячи зі сказаного, зазначимо, що у дітей, у яких не сформована ігрова компетентність і які не «прожили» всі етапи розвитку власної ігрової діяльності, може затримуватися формування мотиваційної складової. Без цього важливого «ігрового» періоду не буває успішного навчання в школі. Важливим чинником має стати організація психолого-педагогічного супроводу дитини у процесі ігрової діяльності і ставитись до неї не лише як до об'єкта засвоєння знань та вмінь, а й як до суб'єкта спілкування, співпраці та взаємодії.

